

EDUCAR LA GENERACIÓ TÀCTIL

Les famílies es plantegen cada cop més aviat quin és el millor moment per iniciar els fills en el món digital. Els experts recomanen fonamentar primer els valors de l'infant

Text **Gina Tost i Xavier Vidal** Fotos **Getty**

“És raonable llegir el conte de la nit en una ‘tablet’, però no té gaire sentit que disposin d’un ‘smartphone’ als deu anys. La seva manera de comunicar-se s’ha de construir primer d’altres maneres, i no ha d’estar predeterminada per una moda”

A quina edat s’han de plantejar els pares l’educació digital dels seus fills? La riuada de tecnologies de la informació que ha inundat les nostres vides ha fet que els més menuts s’hi vegin immersos fins i tot quan encara no han arribat al món. A YouTube, per exemple, hi ha penjats milers de vídeos en què es veuen les ecografies de nadons en gestació. I n’hi ha que s’acosten al milió de visualitzacions. Aquesta nova realitat fa que els pares hagin de marcar normes de comportament per als seus fills en aquest àmbit cada vegada més aviat. Quim Pedrol i Anna Vilapriño afronten el sisè mes d’embaràs i tenen clar que començaran l’educació digital de la seva filla de ben petita, fins i tot abans que adquireixi altres habilitats analògiques perquè de ben menuts “és quan desenvolupen la creativitat, l’autonomia i quan la tecnologia pot ajudar a reforçar els enllaços neuronals”. Jordi Solé i Susanna Cantón permeten que el seu fill, l’Èric, que encara no té tres anys, accedeixi als innumbrables estris digitals que té a casa, però “no li deixem fer servir com si fossin joguines”, tot i que “encara és molt petit i no ens hem parat a pensar quina educació digital concreta li donarem”.

L’edat en què hem de començar a marcar les regles educacionals en el camp d’internet, les xarxes socials i els videojocs és matèria de controvèrsia entre els pedagogs. Però plantejar-s’ho ja forma part de les tasques que els futurs pares o els que tenen un menut a casa han d’abordar durant els primers anys.

Un estudi del departament d’Educació dels Estats Units va comprovar que els nens de tres a set anys que jugaven diàriament durant dues setmanes seguides al joc *Martha speaks dog party* van augmentar el seu vocabulari en un 31%. En l’extrem oposat, molts pedagogs pensen que abans d’entrar en l’univers digital, els nadons han d’aprendre a manipular i distingir altres dimensions, com ara les textures i els volums.

Per Jaume Funes, psicòleg i educador que ha dedicat una atenció preferent a aquest camp, els pares han de reflexionar de bon principi sobre com faran servir les eines de la societat *informacional* perquè els nadons ja naixeran dins d’aquest flux. “La notícia del naixement circula primer pel WhatsApp, les primeres figures que diferenciaren els nens estaran en una pantalla, es reconeixeran a si mateixos per primera vegada en una foto digital i no en un mirall...”, reflexiona. Per tant, considera que “és raonable llegir el conte de la nit en una *tablet* i, per contra, no té gaire sentit que disposin d’un *smartphone* als deu anys. La seva manera de comunicar-se s’ha de construir primer d’altres maneres, i no ha d’estar predeterminada per una moda o una companyia telefònica”.

Autonomia en l’ús de les tecnologies

La qüestió de quan hem de conferir als fills autonomia en l’ús de les tecnologies de la informació és, justament, una de les decisions claus en l’educació digital. Jaume Funes assegura que “tenir o no tenir mòbil és fo-

ramentalment una qüestió d’educació en el consum. Descobrir costos i necessitats, no dependre de les imposicions del mercat. Avui, al meu parer, no existeix cap aplicació que justifiqui tenir un mòbil abans de començar la secundària, l’adolescència”.

Entre els pares no hi ha unanimitat respecte al tema. Jordi Ordeig i Marta Pujol, que esperen una filla en les pròximes setmanes, ja han decidit que li facilitaràn un telèfon intel·ligent “cap als 9 o 10 anys”. “Però no serà d’última generació, n’aprofitarem un dels nostres quan el canviem”. La intenció d’aquests pares és oferir a la seva filla la possibilitat de descobrir progressivament les potencialitats del telèfon.

Laura Bover i Marcel Puig, pares del Martí (17 mesos), en canvi, prefereixen no avançar solucions a problemes que encara no s’han produït. “No ens hem plantejat quan li comprarem el primer *smartphone* o a quina edat li deixarem tenir Facebook o Twitter. Ja arribarà el moment en què creguem oportú, però el que no farem en cap cas és accelerar el procés”. El Quim i l’Anna, que esperen ser un més a finals d’any, aventuren que potser els 13 anys és una bona edat per començar, “però dependrà del seu interès i la seva responsabilitat”. El Jordi i la Susanna tenen clar que “no serà abans que faci primer d’ESO”, però també asseguren que com que el món canvia tan de pressa en l’àmbit de les tecnologies no es pot tenir una postura immobiliària”.

Plantejar-se amb claredat com educarem digitalment els nadons o els futurs fills resulta difícil per a molts pares perquè es veu llunyà. Ara bé, les estadístiques recomanen preocupar-se'n com més aviat millor. L'informe *EU Kids Online*, dependent de la Unió Europea, fa set anys que estudia el comportament dels menors a internet i en l'última edició constata que l'accés al món digital dels nens de 0 a 8 anys és cada vegada més freqüent i que cada cop s'hi inicien abans. La mostra inclou 25.000 famílies d'arreu d'Europa. L'informe de l'agost afirma que els "menors de 9 anys accedeixen a una varietat d'activitats en línia, entre les quals hi ha veure vídeos, jugar i buscar informació", i alerta que "no s'ha establert que els nens menors de 9 anys tinguin la capacitat d'entrar a internet de manera segura i beneficiosa [...], sobretot perquè es tracta de mons virtuals destinats a adolescents i adults".

Les regles del comportament digital

Justament el temor a la part més perillosa de la societat de la informació és el que més mou els pares a establir les regles que regiran el comportament digital dels futurs fills o nens molt menuts. Per al Jordi i la Marta, a punt de ser pares, la primera preocupació és "que no desenvolupi una addicció als jocs o al telèfon. No ens agraden aquests joves que s'alienen amb el mòbil parlant pel WhatsApp constantment". Pel Quim i l'Anna, un dels riscos més patents que caldrà evitar-li al seu futur fill serà "els enganys que pot patir per part d'altres

L'estudi conclou que l'accés al món digital dels nens de 0 a 8 anys és cada vegada més freqüent, i cada cop s'hi inicien abans. I alerta que "no s'ha establert que els nens més petits de 9 anys tinguin la capacitat d'entrar a internet de manera segura i beneficiosa"

INFORME 'EU KIDS ONLINE' ENTRE 25.000 FAMÍLIES

02

usuaris" en un món on la identitat dels altres és cada vegada més difícil de saber amb certesa". En canvi, per al Jordi i la Susanna l'educació de l'Èric ha de prevenir "les males companyies o influències i la utilització errònia de la informació que tindrà a l'abast". En aquesta línia, la Laura i el Marcel, pares del Martí, no temen els perills específics derivats de la tecnologia perquè "el món digital és part del món real i, com a tal, té els mateixos riscos que els altres àmbits de la vida, i el més important és educar-lo de manera que pugui diferenciar el que li convé i el que no, sigui a les xarxes socials o al carrer". El psicòleg Jaume Funes coincideix amb aquesta lectura: "Si els hem educat en el respecte a l'altre, no faran assetjament a la xarxa", exemplifica.

Exposició per part dels pares

El problema és que, de vegades, són els mateixos pares els que exposen els fills a l'aparador digital fins i tot abans del naixement. "Alguns pares escriuen blogs, molts avis publiquen regularment fotos i vídeos de nadons i nens, creant així empremtes digitals de menuts que són massa joves per entendre el que passa o donar-hi el consentiment. La capacitat futura dels nens per trobar, recuperar o eliminar el material publicat per altres és molt incerta", adverteix l'informe *EU kids online*. Aquesta sobreexposició al món virtual fa que sigui especialment important facilitar als nens criteris i normes de gestió de bon principi. Jaume Funes afirma que "a la vida tot es pot di-

gitalitzar, però la vida no és digital i ha de transcórrer en diverses dimensions, de presència i també de relació". "Les experiències han de tenir continguts diferents. No totes han de passar per les tecnologies –remarca–. La dificultat és i serà introduir silencis i donar espai a altres formes de comunicació que també són naturals. Sobreestimar-los artificialment produeix fàstic digital".

Les noves eines tecnològiques de què disposen des del primer any de vida plantegen nous reptes en l'educació i un dels factors claus, segons els pedagogs, és el nivell de control, supervisió o llibertat que es doni als fills per fer-les servir. En el cas de la Laura i el Marcel, per exemple, la intenció "és aconseguir que el Martí no tingui la necessitat de fer les coses d'una manera clandestina i, per tant, tant ens hauria de fer que estigués al menjador, a la seva habitació o al despatx" fent servir per ell mateix la tecnologia. El Quim i l'Anna tenen clar, en canvi, que el seu futur fill "tindrà ordinador a l'habitació, però no televisió". El Jordi i la Marta han decidit que la seva filla que naixerà d'aquí uns mesos tindrà televisió i ordinador a l'habitació: "Però si detectem un abús els hi retirarem".

Al final, segurament la prioritat és avançar el plantejament de l'educació als primers moments dels fills perquè ja viuen encabits en un marc digital. I també preocupar-se més dels valors que dels instruments. Jaume Funes hi insisteix: "On no hi havia valors, no n'hi haurà".

NADIUS DIGITALS, DE DEBÒ?

El concepte de *nadius digitals* el va encunyar l'escriptor Marc Prensky l'any 2001. Pressuposava que el fet de néixer en un món farcit de tecnologia ja confereix als nens un cert domini i una manera de pensar diferent de la dels nascuts abans de l'eclosió de les TIC, els immigrants digitals. Però cada vegada són més els crítics que ho qüestionen. Juan García, editor de *Blogoff* (un influent blog de tecnologia, opinió i divulgació informàtica), és un dels més actius. García defensa que la dels nadius digitals és una idea romàntica i errònia. "Pensem equivocadament que els nens, pel simple fet que estiguin envoltats de tecnologia, ja tenen les competències necessàries per fer-la servir", afirma.

I el pitjor de tot, segons ell, és que ni la societat, ni la família, ni les escoles estan preparades per oferir aquesta formació. De manera que la proliferació d'estrils digitals sense una formació adequada s'acaba traduint en una gestió errònia i perjudicial del temps compartit. Juan García reivindica moments del dia "sense tecnologia". I afegeix: "Poden ser a l'hora de dinar o de sopar, perquè tothom es relacioni amb els altres i expliqui com li ha anat el dia". El divulgador alerta també de la

necessitat de centrar de manera adequada el debat al voltant de les tecnologies. I ho il·lustra amb un exemple: les famílies es plantegen sovint quina és l'edat

adequada per regalar a l'infant el seu primer telèfon intel·ligent, però potser no es plantegen prou "quin nivell de supervisió han de tenir les criatures quan reben els aparells".

García creu que a l'escola també cal fer una profunda reflexió sobre el tema. Al seu entendre, "els plans d'estudis no estan adaptats a un món ple de tecnologia". I posa com a exemple "el simple fet que hi hagi una assignatura anomenada *informàtica*". I diu: "Us imagineu una assignatura anomenada *llibretes*? La informàtica és transversal a tota l'educació. S'ensenya cal·ligrafia a primària per després poder escriure a les altres assignatures, però no es forma la competència digital a primària per després aplicar-la a la resta. Estem educant nois i noies del segle XXI amb un sistema que és propi del segle XIX".

L'addicció al telèfon i als jocs i la vulnerabilitat davant dels altres usuaris són algunes de les preocupacions més freqüents entre els progenitors. La millor protecció passa per facilitar als nens criteris i normes de gestió des de bon principi

03

TEMORS I DUBTES ENTRE ELS PARES